

УСТАНОВА АДУКАЦЫІ
“БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ПЕДАГАГІЧНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ІМЯ МАКСІМА ТАНКА”

Бібліятэка

Навукова-бібліяграфічны адзел

З ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА КНІГАДРУКАВАННЯ

Тэматычны бібліяграфічны спіс

МІНСК 2017

ЗМЕСТ

ПРАДМОВА	3
КНІГА ДРУКАВАННЕ.....	4
КНІГІ	4
АРТЫКУЛЫ	4
Ф. СКАРЫНА.....	8
КНІГІ	8
АРТЫКУЛЫ	11

ПРАДМОВА

У культурнай спадчыне кожнага народа кніга заўсёды займала адметнае места. Ва ўсе часы яна была і застаецца крыніцай ведаў, сродкам асветы, выхавання, пазнання навакольнага свету. Галоўным дасягненнем эпохі Адраджэння стала з’яўленне друкаванай кнігі, якая паўплывала на нацыянальную свядомасць народаў, адкрыла новую старонку ў развіцці адукацыі, літаратурнай мовы, далучыла да скарбаў сусветнай культуры.

Беларускае кнігадрукаванне звязана з дзейнасцю асветніка-гуманіста і пісьменніка Францыска Скарыны, які 6 жніўня 1517 г. выдаў у Празе сваю першую кнігу на царкоўнаславянскай мове ў беларускай рэдакцыі – Псалтыр.

Праз пяць стагоддзяў змянілася форма выданняў, іх знешні выгляд, з’явіліся электронныя варыянты, і толькі сутнасць кнігі як носьбіта інфармацыі засталася нязменнай.

Спіс уключае кнігі і артыкулы з часопісаў па тэме з фонду бібліятэкі БДПУ, выдадзеныя ў 2010–2017 гадах, а таксама некаторыя крыніцы, што выйшлі ў свет раней, але не страцілі сваёй актуальнасці. Матэрыял размешчаны па тэматычных раздзелах, унутры іх – у агульным алфавіце аўтараў і загаловаў твораў.

КНІГАДРУКАВАННЕ

Кнігі

1. **Бязозкіна, Н. Ю.**
Гісторыя кнігадрукавання Беларусі, (XVI-пачатак XX ст.) : вучэб. дапам. для студэнтаў ВНУ / Н. Ю. Бязозкіна. – 2-е выд. – Мінск : Беларус. навука, 2000. – 200 с.
2. **Кніжная культура Беларусі: да 500-годдзя з дня нараджэння Ф. Скарыны** : (сб. навук. пр.) / НАН Беларусі, Цэнтр. навук. б-ка. – Мінск, 1991. – 223 с.

Артыкулы

1. **Брэсцкія друкарні**
// Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Беларус. Энцыкл. ; рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск, 1996. – Т. 3. – С. 301.
2. **Буйло, К.**
Першая беларуская кнігарня ў Полацку / К. Буйло ; прадм., падрыхт. да друку і публ. У. Содаль-Садэльскага // Маладосць. – 2012. – № 5. – С. 107–108.
3. **Варанько, К. Д.**
440 гадоў з пачатку дзейнасці друкарні Мамонічаў / К. Д. Варанько
// Адукацыя і выхаванне. – 2014. – № 8. – С. 76–77.
4. **Віленская брацкая друкарня**
// Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Беларус. Энцыкл. ; рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск, 1997. – Т. 4. – С. 164.
5. **Игнатович, П. Г.**
Книга как феномен культуры / П. Г. Игнатович
// Вестн. Полоц. гос. ун-та. Сер. Е, Пед. науки. – 2012. – № 15. – С. 133–136.

6. **Заблудаўская друкарня**
// Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Беларус. Энцыкл. ; рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск, 1998. – Т. 6. – С. 488.
7. **Іванова, Л.**
Рэфармацыйнае кнігадрукаванне ў Беларусі ў XVI стагоддзі / Л. Іванова
// Маладосць. – 2017. – № 2. – С. 132–139.
8. **Іванова, Л.**
Цыпрыян Базылік / Л. Іванова
// Маладосць. – 2017. – № 3. – С. 128–129.
9. **Карнілава, Т. У.**
Беларускія кірылічныя выданні 2-й паловы XVI ст. у кніжнай прасторы Беларусі / Т. У. Карнілава
// Вес. БДПУ. Сер. 2, Гісторыя. Філасофія. Паліталогія. Сацыялогія. Эканоміка. Культуралогія. – 2016. – № 2. – С. 142–145.
10. **Карнілава, Т. У.**
Роля і месца беларускіх кірылічных выданняў у сучасным грамадстве : на прыкладзе віленскіх кніг П. Мсціслаўца / Т. У. Карнілава
// Род. слова. – 2017. – № 1. – С. 83–85.
11. **Клімаў, І.**
Наталенне вучонасцю : здабыткі Сымона Буднага і Васіля Цяпінскага / І. Клімаў
// Маладосць. – 2017. – № 3. – С. 130–134.
12. **Кнігадрукаванне**
// Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Беларус. Энцыкл. ; рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск, 1999. – Т. 8. – С. 359–361.
13. **Куцеінская друкарня**
// Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Беларус. Энцыкл. ; рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск, 1999. – Т. 9. – С. 64.

14. **Лаўрык, Ю.**
"На друкаванне кніг, Царкве Божай патрэбных..." : пра што распавядае тастамент Канстанціна Далмата / Ю. Лаўрык
// Род. слова. – 2011. – № 8. – С. 81–84.
15. **Лаўрык, Ю.**
"Книг вшеляких руских, польских и латинских..." : прыватныя бібліятэкі праваслаўных іерархаў Рэчы Паспалітай канца XVI – 1 паловы XVII ст. / Ю. Лаўрык
// Род. слова. – 2012. – № 3. – С. 5–8.
16. **Лаўрык, Ю.**
Заснаванне і дзейнасць манастырской друкарні ў Куцейне ў XVII ст. / Ю. Лаўрык
// Беларус. гіст. часоп. – 2012. – № 7. – С. 24–33.
17. **Магілеўская брацкая друкарня**
// Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Беларус. Энцыкл. ; рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск, 1999. – Т. 9. – С. 455.
18. **Мамонічаў друкарня ; Мамонічы**
// Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Беларус. Энцыкл. ; рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск, 2000. – Т. 10. – С. 54–55.
19. **Мотульский, Р. С.**
Книгопроизводство и книгораспространение в Беларуси в конце XVIII – начале XX века / Р. С. Мотульский
// Весн. адукацыі. – 2012. – № 3. – С. 51–61; № 4. – С. 59–65.
20. **Навумовіч, П.**
Усім, хто кнігу любіць / П. Навумовіч
// Польшча. – 2016. – № 3. – С. 178–181.
21. **Наркевіч, Н.**
Мастацтва афармлення кнігі металічнымі аздобамі на Беларусі ў XVI–XVIII стст. / Н. Наркевіч
// Род. слова. – 2015. – № 4. – С. 76–79.

22. **Новік, М.**
Залаты век берасцейскай друкарні / М. Новік
// Род. слова. – 2009. – № 8. – С. 66–69.
23. **Нясвіжская друкарня**
// Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Беларус. Энцыкл. ;
рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск, 2000. – Т. 11. – С.
414.
24. **Пяткевіч, А.**
Пратэстанцкая друкарня ў наднёманскім мястэчку / А.
Пяткевіч
// Маладосць. – 2017. – № 3. – С. 124–127.
25. **Сазончык, Г.**
Францыск Скарына: працяг знаёмства / Г. Сазончык
// Польша. – 2017. – № 1. – С. 143–146.
26. **Скурко, П.**
Міграцыя кірылічных кніг XVI ст. ва Усходняй Еўропе
ў ранні Новы час (на прыкладах асобнікаў з беларускіх
кнігасховішчаў) / П. Скурко
// Беларус. гіст. часоп. – 2017. – № 3. – С. 25–33.
27. **Супрасельская друкарня**
// Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / Беларус. Энцыкл. ;
рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск, 2002. – Т. 15. – С.
273–274.
28. **Суша, А.**
Кніжная спадчына Беларусі ў зборах Нацыянальнай
бібліятэкі Беларусі / А. Суша
// Беларус. гіст. часоп. – 2012. – № 12. – С. 8–13.

Ф. СКАРЫНА

Кнігі

1. **Агіевіч, У. У.**
Імя і справа Скарыны: у чыіх руках спадчына / У. У. Агіевіч ; НАН Беларусі, Ін-т філасофіі. – Мінск : Беларус. навука, 2002. – 320 с.
2. **Агіевіч, У. У.**
Сімволіка гравюры Скарыны / У. У. Агіевіч ; НАН Беларусі. – Мінск : Беларус. навука, 1999. – 320 с.
3. **Булыка, А. М.**
Мова выданняў Францыска Скарыны / А. М. Булыка, А. І. Жураўскі, У. М. Свяжынскі. – Мінск : Навука і тэхніка, 1990. – 252 с.
4. **Віленскія выданні Францыска Скарыны ў кантэксте эпохі Адраджэння: да 400-годдзя кнігадрукавання ў Вялікім княстве Літоўскім : матэрыялы 4 Скарынаўскіх чытанняў (Мінск, 27 крас. 2012 г.) / пад рэд. І. Э. Багдановіча. – Мінск : Кнігазбор, 2014. – 148 с.**
5. **Галенчанка, Г. Я.**
Францыск Скарына – беларускі і ўсходнеславянскі першадрукар / Г. Я. Галенчанка ; НАН Беларусі, Ін-т гісторыі, Ін-т літаратуры. – Мінск : Навука і тэхніка, 1993. – 278 с.
6. **Казбярук, У. М.**
Нашы вытокі: пошукі гісторыка-літаратурнай праўды : эсэ, разважанні, палемічныя артыкулы / У. М. Казбярук. – Мінск : Маст. літ., 2007. – 200 с.
7. **Казбярук, У. М.**
Францішак Скарына : навук.-папуляр. нарыс / У. М. Казбярук. – Мінск : Маст. літ., 2003. – 176 с.
8. **Клышка, А.**
Францыск Скарына, альбо Як да нас прыйшла кніга / А.

Клышка. – Мінск : Полымя, 1995. – 91 с.

9. **Кніжная спадчына Францыска Скарыны** = Книжное наследие Франциска Скорины = The Book heritage of Francysk Skaryna. / Нац. б-ка Беларусі ; [рэдкал.: Р. С. Матульскі (старш.) [і інш.] ; адказ. рэд. А. А. Суша ; пер. на англ. мову: Г. М. Каваленка, І. В. Ісаева ; літ. пер. прадм. Ф. Скарыны на сучас. беларус. і рус. мовы А. У. Бразгунова]. – Факс. узнаўл. – Мінск : [Нац. б-ка Беларусі], 2013–2016.
- Т. 1 : Кніга Быцця = Книга Бытия = The Book of Genesis. – 2013. – 271 с.
- Т. 2 : Кніга Выхад = Книга Исход = The Book of Exodus. – 2014. – 163 с.
- Т. 3 : Кніга Лявіт = Книга Левит = The Book of Leviticus. – 2014. – 151 с.
- Т. 4 : Кніга Лічбы = Книга Числа = The Book of Numbers. 2014. – 183 с.
- Т. 5 : Кніга Другі Закон = Книга Второзаконие = The Book of Deuteronomy. – 2014. – 167 с.
10. **Кодер, Д.**
Мой Франциск Скорина : эссе / Д. Кодер ; пер. с англ. А. Новиков, Г. Ермаков ; авт. предисл. и науч. ред. В. Конон. – Минск : Беларус. кнігазбор, 2000. – 72 с.
11. **Лабынцаў, Ю.**
Пачатае Скарынам: беларуская друкаваная літаратура эпохі Рэнесансу / Ю. Лабынцаў ; пер. з рускамоўн. арыг. С. Шупы. – Мінск : Маст. літ., 1990. – 333 с.
12. **Лойка, А.**
Франциск Скарына, або Сонца Маладзкіовае : раман-эсэ / А. Лойка. – Мінск : Маст. літ., 2009. – 366 с.
13. **Лойко, О. А.**
Скорина / О. А. Лойко ; авториз. пер. с бел. Г. Бубнова. – М. : Мол. гвардия, 1989. – 349 с.

14. **Немировский, Е. Л.**
По следам Франциска Скорины : докум. повесть / Е. Л. Немировский. – Минск : Беларусь, 1990. – 271 с.
15. **Немировский, Е. Л.**
Франциск Скорина: жизнь и деятельность белорусского просветителя / Е. Л. Немировский. – Минск : Маст. літ., 1990. – 597 с.
16. **Скарына і яго эпоха** / В. А. Чамярыцкі [і інш.] ; рэд. В. А. Чамярыцкі. – Мінск : Навука і тэхніка, 1990. – 482 с.
17. **Скарына, Ф.**
Выбраныя творы / Ф. Скарына. – Мінск : Беларус. навука, 2008. – 108 с.
18. **Суша, А. А.**
Францыск Скарына : у 3 ч. / А. А. Суша. – Мінск : Беларус. Энцыкл., 2016. – Ч. 1 : Чалавек-энцыклапедыя. – 120 с. : іл.
19. **Франциск Скорина и его время** : энцыкл. справ. / редкол. : И. П. Шамякин (гл. ред.) [и др.]. – Минск : Беларус. Энцыкл., 1990. – 630 с.
20. **Францыск Скарына** : зб. дак. і матэрыялаў / НАН Беларусі, Ін-т літаратуры ; рэд.: Я. Д. Ісаевіч, В. А. Чамярыцкі. – Мінск : Навука і тэхніка, 1988. – 348 с.
21. **Францыск Скарына і яго час** : энцыкл. давед. / рэдкал.: І. П. Шамякін (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : Беларус. Энцыкл., 1988. – 608 с.
22. **Шматов, В. Ф.**
Искусство книги Франциска Скорины / В. Ф. Шматов. – М. : Книга, 1990. – 207 с.
23. **Штэйнер, І. Ф.**
"Мудрости зачало и конець...", або Спакушэнне Скарыны : п'еса / І. Ф. Штэйнер. – Гомель : Барк, 2012. – 74 с.

24. **Эмігрант Францыск Скарына, ці Апалогія** / аўт.-уклад. Л. Юрэвіч. – Мінск : Кнігазбор, 2015. – 624 с.
25. **Яскевіч, А. А.**
Творы Ф. Скарыны: жанравая структура. Філасофскія погляды. Мастацтва слова / А. А. Яскевіч ; НАН Беларусі, Ін-т літаратуры. – Мінск : Навука і тэхніка, 1995. – 144 с.

Артыкулы

1. **Агіевіч, У. У.**
Віленскія выданні Георгія (Францыска) Скарыны ў дыялогу з Масковіяй / У. У. Агіевіч
// Адукацыя і выхаванне. – 1997. – № 10. – С. 12–19.
2. **Агіевіч, У. У.**
Стан сучаснага скарыназнаўства і актуальныя праблемы засваення спадчыны асветніка / У. У. Агіевіч
// Вес. НАН Беларусі. Сер. гуманітар. навук. – 2008. – № 3. – С. 4–14.
3. **Гаранін, С. Л.**
Літаратурная дзейнасць Францыска Скарыны ў сістэме развіцця перакладнога пісьменства Беларусі XV-пачатку XVI стагоддзя / С. Л. Гаранін
// Вес. НАН Беларусі. Сер. гуманітар. навук. – 2015. – № 1. – С. 78–82.
4. **Герасімаў, Г.**
Вобраз Францыска Скарыны ў беларускім жывапісе другой палове XX - XXI ст. / Г. Герасімаў
// Род. слова. – 2013. – № 8. – С. 78–82.
5. **Кісялёў, Г.**
Скарынаўская сімволіка: вытокі, традыцыі, інтэрпрэтацыі: з неапублікаванай працы / Г. Кісялёў
// Маладосць. – 2009. – № 3. – С. 97–102.
6. **Кісялёў, Г.**
Францыск Скарына: загадкі партрэта / Г. Кісялёў
// Род. слова. – 2006. – № 3. – С. 96–99.

7. **Касцюк, М.**
Францыск Скарына і яго эпоха / М. Касцюк
// Беларус. думка. – 2017. – № 1. – С. 72–75.
8. **Клімаў, І.**
Асветніцкія і духоўныя традыцыі Скарынавай кнігі / І. Клімаў
// Маладосць. – 2017. – № 1. – С. 144–150.
9. **Сазончык, Г.**
Францыск Скарына: працяг знаёмства / Г. Сазончык
// Польшча. – 2017. – № 1. – С. 143–146.
10. **Суша, А.**
Кім быў і хто для нас ёсць сёння Францыск Скарына / А. Суша
// Маладосць. – 2017. – № 1. – С. 138–143 ; № 2. – С. 116–131.
11. **Тумаш, В.**
Скарына у Падуі / В. Тумаш
// Спадчына. – 1996. – № 6. – С. 171–227.
12. **Чамярыцкі, В.**
Загадкавыя кніжныя знакі Францыска Скарыны / В. Чамярыцкі
// Род. слова. – 2016. – № 7. – С. 3–6.
13. **Шматаў, В.**
Сярэдневяковае мастацтва кнігі і выданні Францыска Скарыны / В. Шматаў
// Беларус. гіст. часоп. – 2006. – № 5. – С. 43–49.

Складальнік Т.К.Кобер